

Nader onderzoek vleermuizen, gierzwaluw en huismus

Beltjehofstraat, Velp

Arnhem, 21 september 2016

Colofon

Titel : Nader onderzoek vleermuizen, gierzwaluw en huismussen
Subtitel : Beltjeshofstraat, Velp

Projectnummer : 16.077
Datum : 21 september 2016

Veldonderzoek : E.W.A. Janssen, A. Zandstra & T. Kooij
Auteur(s) : E.W.A. Janssen

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : Vivare, Arnhem
Contactpersoon : mevr. P. van Zeist

Bezoekadres : Tivolilaan 205
Postcode : 6824 BV, Arnhem
Postbus : 2, 6800 AA, Arnhem
Telefoon : 026-8454583

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Vleermuizen	4
1.3 Gierzwaluwen	5
1.4 Huismussen.....	5
2. Wettelijk kader	6
2.1 Flora- en faunawet	6
3. Gebiedsbeschrijving	8
3.1 Gebiedsbeschrijving.....	8
3.2 Voorgenomen ingreep	10
4. Onderzoeksmethode	11
4.1 Vleermuizen	11
4.2 Gierzwaluwen	12
4.3 Huismussen	13
4.4 Uitwerking en rapportage	14
5. Resultaten	15
5.1 Vleermuizen	15
5.1.1 Kraamseizoen	15
5.1.2 Paarseizoen	15
5.2 Gierzwaluwen	16
5.3 Huismussen.....	18
5.4 Resultaten 2014 en 2016.....	19
6. Conclusies en aanbevelingen	20
6.1 Vleermuizen	20
6.2 Gierzwaluwen	20
6.3 Huismussen.....	20
6.4 Vervolgstappen	20
Bronnen	22
Literatuur	22
Websites	22

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Woningcorporatie Vivare is voornemens woningen aan de Beltjeshofstraat, Mauritsstraat en Graaf Ottostraat te Velp (Gld) te slopen. Het gaat in totaal om 60 woningen.

Veel dieren en planten zijn middels de Flora- en faunawet beschermd. Om inzichtelijk te krijgen of voor het uitvoeren van de sloopwerkzaamheden een ontheffing in het kader van de Flora- en de faunawet nodig is, is het noodzakelijk om te weten of er beschermde dieren en/of planten op het terrein voorkomen.

In 2014 is binnen het kader van een gebiedsomvattende ontheffingsaanvraag voor de gemeente Rheden heel Velp onderzocht op gebouwbewonende beschermde diersoorten, en dan met name vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Hieruit is gebleken dat er vleermuizen en huismussen in enkele woningen binnen het plangebied voorkomen.

Ekoza heeft voor Vivare, op basis van dit grootschalige onderzoek, een mitigatieplan opgesteld als onderdeel van de ontheffingsaanvraag voor artikel 11 van de Flora- en faunawet: het vernielen of verstoren van een vaste verblijfplaats van een beschermde inheemse diersoort. Dit plan zal tevens dienen als ecologisch werkprotocol voor de uitvoerder en dient aanwezig te zijn op de werkvloer ten tijde van de uitvoering. De ontheffingsaanvraag loopt op het moment van schrijven.

De ontheffingverlener, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) verlangt in reactie op de aanvraag een actueel beeld van huismus, gierzwaluw en vleermuis conform vigerende Soortenstandaarden. Afsproken is dat het onderzoek tot en met de kraamtijd als aanvullende informatie in de lopende ontheffingsaanvraag zal worden ingebracht. Deze rapportage geeft de resultaten weer van het onderzoek naar deze soorten in het plangebied in 2016.

1.2 Vleermuizen

Vleermuizen leven in een netwerk van verschillende verblijfplaatsen door het jaar heen. Zo hebben vleermuizen kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen.

De vrouwtjes wonen in de zomer in kraamverblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. Meestal leven ze hierbij in groepen (kolonies). Watervleermuizen, ruige dwergvleermuizen en rosse vleermuizen zijn voornamelijk boombewonende vleermuizen. De kolonies van deze soorten zijn vaak te vinden in boomholten. Andere soorten vleermuizen staan bekend als gebouwbewoners, voorbeelden zijn laatvliegers, meervleermuizen en gewone dwergvleermuizen. Deze kiezen als onderkomen vaak spouwmuren van woonhuizen of ruimten onder daken.

Zowel de mannetjes als de vrouwtjes vertrekken aan het einde van de zomer naar speciale parkwartieren, waar ze slechts kort verblijven. Op deze plaatsen, die zowel in bomen als gebouwen te vinden zijn, roepen de mannetjes luid om vrouwtjes aan te trekken. Vleermuizen overwinteren in gebouwen, bunkers, ijskelders, groeven en boomholtes.

In de winter moet de verblijfplaats koel en vorstvrij zijn. Watervleermuizen, meervleermuizen, franjestaarten en baardvleermuizen gebruiken voor de winterslaap vooral mergelgroeven, forten, bunkers en ijskelders. Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers zijn meestal te vinden in droge plekken in gebouwen. Rosse vleermuizen gebruiken holle bomen als winterslaapplaats.

Uiteindelijk keren de vleermuizen ieder jaar terug naar hun vaste serie verblijfplaatsen, die dus vele tientallen jaren achter elkaar in gebruik kunnen zijn.

1.3 Gierzwaluwen

Gierzwaluwen zijn zomergasten; ze verblijven buiten de broedtijd in Afrikaanse landen. Ongeveer drie maanden per jaar zijn de gierzwaluwen in Nederland, om vervolgens te vertrekken naar hun wintergebieden in zuidelijk Afrika. Daar zwerven ze rond, maar kunnen ook in bepaalde regio's maandenlang verblijven, waarbij gierzwaluwen uit midden-Europa (Verenigd Koninkrijk, België) zuidelijker lijken te overwinteren dan gierzwaluwen uit Noord-Europa (Zweden). Wanneer de gierzwaluwen weer uit Afrika vertrekken, kunnen ze in betrekkelijk korte tijd in hun broedgebieden aankomen, waarbij treksnelheden tot 650 km per dag zijn berekend. Ook de Nederlandse gierzwaluwen laten dit patroon zien. Dit onderzoek bij de gierzwaluwen wordt vergemakkelijkt doordat de vogels zeer plaatstrouw zijn: jarenlang gebruiken ze hetzelfde nest (maximaal waargenomen is 13 jaar lang) (www.gierzwaluwbescherming.nl). Nesten bevinden zich vaak onder dakpannen maar ook in spouwmuren en andere gaten / holten van gebouwen..

De plaatstrouwheid en de geringe flexibiliteit ten opzichte van het vinden van andere nestplaatsen maakt dat het belang van de verblijfplaats voor de gierzwaluw relatief groot is. Het is dan ook jaarrond beschermd.

1.4 Huismussen

Huismussen zijn standvogels; ze verblijven het hele jaar rond dezelfde plek (erf) en maken daarbij gebruik van dezelfde verblijfplaatsen. De huismus is een sociale vogel die zelden alleen overnacht. Ook broeden gebeurt gewoonlijk in groepsverband. Nesten bevinden zich meestal onder dakpannen, maar ook in wintergroene hagen of in gaten in muren of in andere holten in gebouwen. Gezien de negatieve aantalsontwikkeling (meer dan een halvering van het aantal huismussen sinds 1960) en de plaatstrouwheid van de huismus, genieten de vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus jaarrond bescherming.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet. De gebiedsbescherming wordt binnen dit kader verder niet besproken.

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) zijn omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 2:*
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
  2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

Tabel 1: De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.

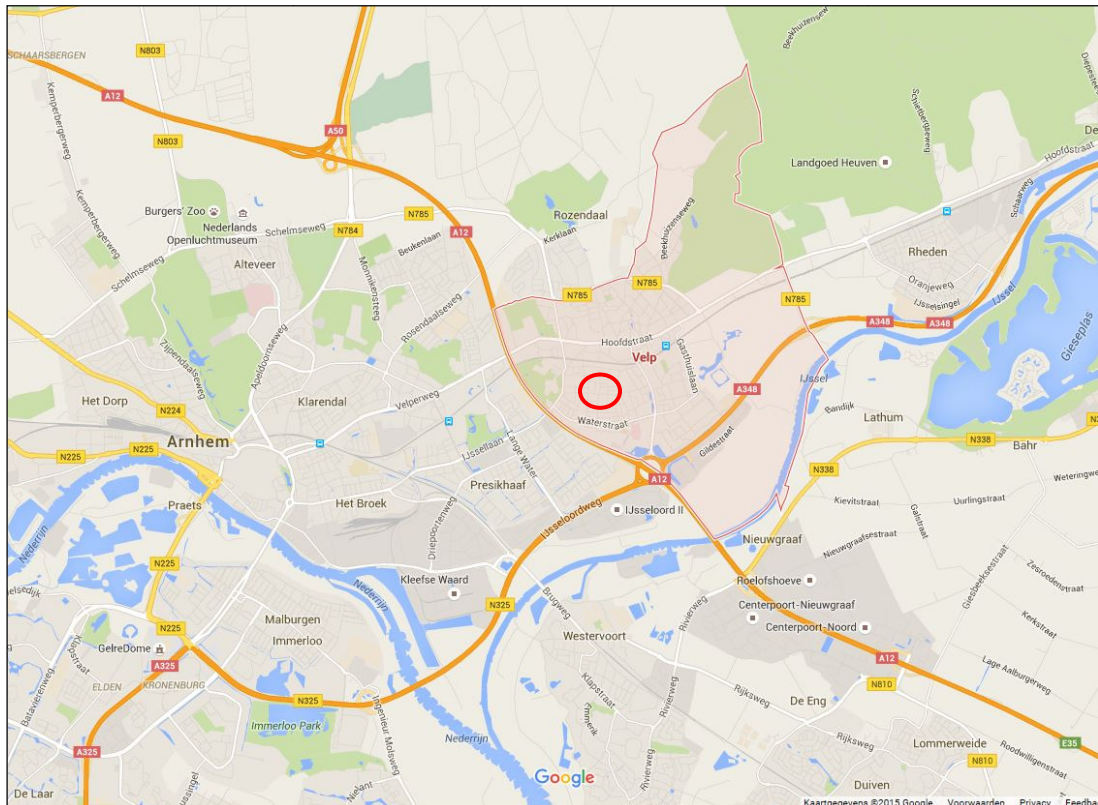
Tabel 2: De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Tabel 3: De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

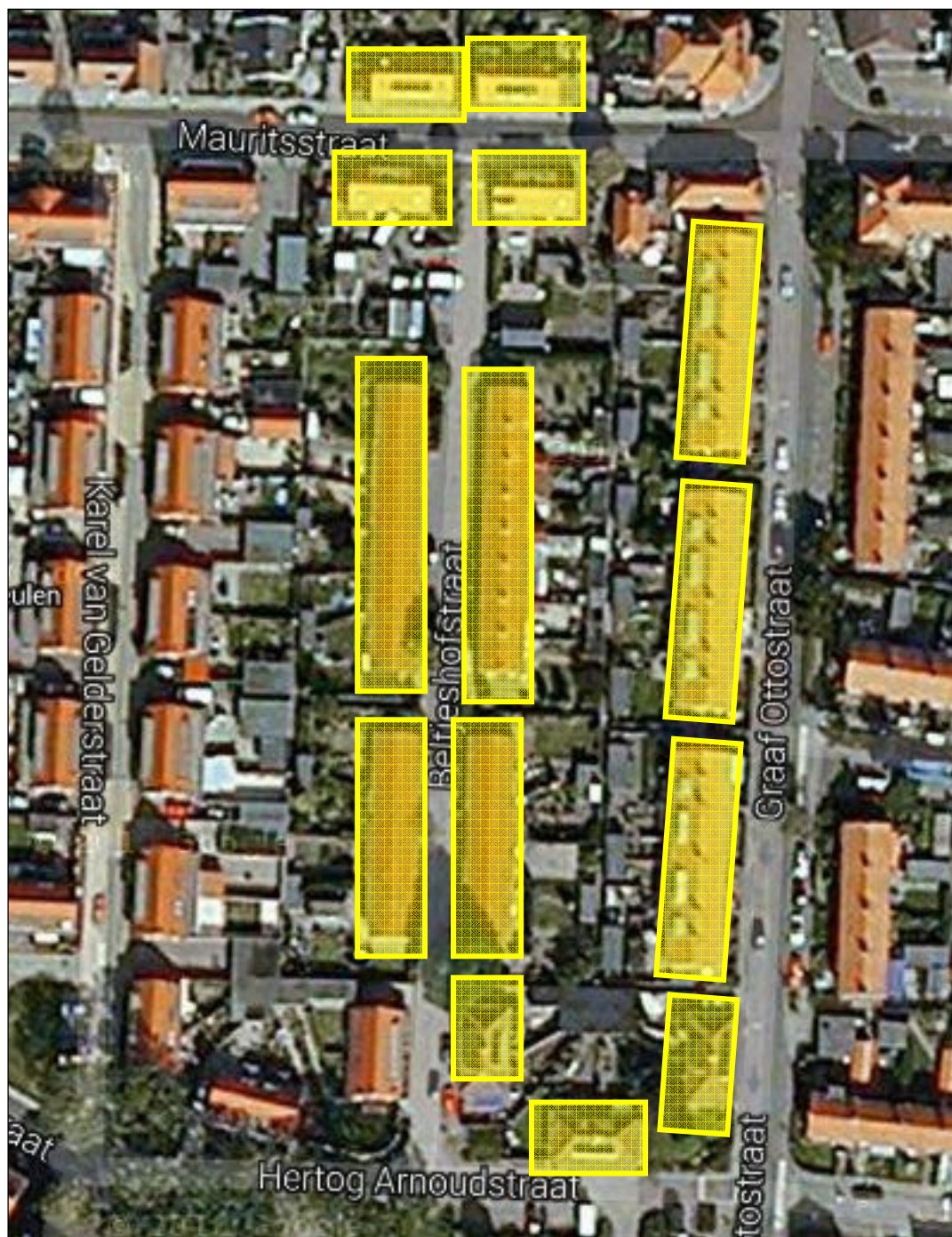
Het plangebied is gelegen nabij het centrum van Velp, gemeente Rheden te Gelderland. Het gaat om de volgende adressen: Beltjeshofstraat 1 t/m 25 en 2 t/m 22, Graaf Ottostraat 2 t/m 28, Mauritsstraat 3, 5 en 2 t/m 8 en tenslotte Hertog Arnoudstraat 2 en 4 (fig. 1 en 2). Het gaat om 36 grondgebonden en 24 boven- en benedenwoningen.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied in Velp (bron: <http://www.googlemaps.com>).

De omgeving bestaat uit rijen woonhuizen, tuintjes en parkeerplaatsen (fig. 2 en 3). Het zijn jaren dertig en zestig woningen met zadeldaken (dakpannen).

Figuur 2. De te slopen gebouwen (geel) in het plangebied (bron: <http://www.googlemaps.com>).

Figuur 3. Impressie van het plangebied aan de hand van foto's; boven Beltjeshofstraat, rechtsonder Graaf Ottostraat.

3.2 Voorgenomen ingreep

Er is een plan voor sloop van 60 woningen gevolgd door nieuwbouw nabij het centrum van Velp. Het voornemen is om hier alle 60 woningen te slopen en eengezinswoningen terug te bouwen. Het stenenbouwkundige plan moet hiervoor nog worden gemaakt.

De planning is om vanaf begin mei 2017 te gaan slopen en aansluitend de nieuwbouw te gaan bouwen. Alle woningen zullen dan tegelijkertijd binnen enkele weken worden gesloopt.

4. Onderzoeksmethode

4.1 Vleermuizen

De gehanteerde methode bestond uit onderzoek met een batdetector zowel in de avond- als in de ochtenduren. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het vigerend protocol Vleermuizen 2013. De brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Zoogdiervereniging ontwikkelden in 2009 in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) het eerste protocol. Sindsdien wordt het protocol jaarlijks geactualiseerd. De organisaties werken hiervoor samen in het Vleermuisvakberaad. De Gegevensautoriteit Natuur stelt het protocol formeel vast, het bevoegd gezag toetst eraan.

Met de batdetector werd gedurende een avond en een ochtend in de kraamtijd geluisterd en gezocht naar mogelijk uit-, in- of overvliegende dieren. Omdat vleermuizen bij het uitvliegen meestal snel en rechtlijnig van de locatie vertrekken was de kans op missen aanwezig. Daarom is ook in de ochtenduren een inspectie uitgevoerd om terugkerende dieren op te kunnen sporen. In de ochtenduren hebben vleermuizen namelijk de neiging om gedurende een half uur te gaan zwermen rondom de invliegopening. Hierdoor zijn kolonieplaatsen tijdens de vroege ochtend beter te vinden. In de paartijd is 2 keer een bezoek afgelegd vanaf 22.00 tot middernacht. Hierbij is gelet op paarterritoria en op eventueel zwermgedrag dat op winterverblijven kan duiden.

Voor de inventarisaties is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Petterson D240x). Hiermee kunnen vertraagde opnames worden gemaakt zodat deze geanalyseerd kunnen worden in het programma Batsound. Met name voor de soorten van het geslacht *Myotis* is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen. In dit onderzoek is dit uiteindelijk niet nodig gebleken.

De omstandigheden tijdens de bezoeken staan hieronder vermeld.

Tabel 1. De omstandigheden tijdens de veldbezoeken voor vleermuizen

Datum	Tijd	Weer	Wind
28 mei 2016	21.15u-23.35u	Licht bewolkt, 15 °C	Z 2
4 juli 2016	03.15u-05.25u	Bewolkt, 16 °C	N 2-3
4 augustus 2016	22.30u-00.30u	Licht bewolkt, 16 °C	W2
3 september 2016	22.00u-00.00u	Bewolkt, 15 °C	Zw 2-3

4.2 Gierzwaluwen

De gebruikte methode is overeenkomend de richtlijnen uit de Soortenstandaard Gierzwaluw van Rijksdienst voor Ondernemen Nederland (RVO), dec. 2014. De omstandigheden per bezoek zijn in tabel 2 terug te vinden (juni/juli). Er zaten minstens 10 dagen tussen de bezoeken, welke zijn gebracht onder de juiste condities. Volgende tekst is afkomstig uit de Soortenstandaard:

"Nestentelling levert de beste resultaten op maar kost veel tijd (15-30 minuten posten per strategisch gekozen plek, van waaruit verschillende potentiële nestlocaties overzien kunnen worden). Als dit onmogelijk is kunnen alle laagvliegende vogels worden genoteerd, met onderscheid tussen luidruchtige vluchten op dakgoot-, nok- en huishoogte en bezoek van (waarschijnlijke) nestplaats door invliegende exemplaren:

- *vluchten op dakgoot-, nok- en huishoogte. Groepje vliegt gierend door de straten ter hoogte van de daken; houd in de gaten over welke afstand ze zich verplaatsen. Hoogste aantal per deelgebied aanhouden en delen door 1,5.*
- *bezoek waarschijnlijke nestplaats. Vogel duikt in razende vaart onder dakgoot, achter regenpijp, dakkapel, dakpan, gat in de muur enz., of verschijnt plotseling uit zo'n plek. Niet te verwarren met bouncen.*
- *hoogvliegende vogels negeren, dit in tegenstelling tot aanwijzingen bij Meetnet Urbane Soorten - MUS. Alleen tellen bij goede weersomstandigheden (droog, weinig wind). Een telling in de ochtenduren is minder zinvol (vogels zijn dan minder luidruchtig).*

De afwezigheid van broedende gierzwaluwen is voldoende aannemelijk gemaakt als er geen waarnemingen zijn verricht die duiden op de aanwezigheid van een nest na:

- *minimaal 3 inventarisatiemomenten met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen;*
- *in de periode 1 juni tot en met 15 juli, met twee inventarisatiemomenten in juni en minimaal één in juli. In "late seizoenen" moeten in juli minimaal twee inventarisatiemomenten plaats hebben gevonden;*
- *tussen 21.00 uur en 22.30 uur;*
- *tijdens de goede inventarisatieomstandigheden."*

Tabel 2. De omstandigheden tijdens de veldbezoeken voor gierzwaluwen.

Datum	Tijd	Weer	Wind
2 juni 2016	21.05u-22.15u	Licht bewolkt, 20 °C	ZW 2
19 juni 2016	21.45u-22.45u	Licht bewolkt, 15 °C	NW 2-3
6 juli 2016	21.30u-22.40u	Helder, 17 °C	W 3

4.3 Huismussen

De gehanteerde methode is overeenkomend de richtlijnen uit de Soortenstandaard Huismus van de RVO, dec. 2014. Bezoeken specifiek voor huismussen vonden plaats in april 2016 (zie tabel 3), onder de juiste omstandigheden. Gelet is daarbij op de volgende waarnemingen:

"

- **een nestindicatieve waarneming:**

- een nest of nestbouw of
- bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats. Het nest zelf is vaak niet zichtbaar, maar grassprietten of veertjes steken uit, of
- transport van voedsel of ontlastingspakketjes of
- bedelende jongen in een nest. Vlak voor het uitvliegen zijn de jongen goed te horen en steken hun kopjes uit de nestopening.

- **een waarneming in potentieel broedbiotoop:**

Minimaal één waarneming in potentieel broedbiotoop in de periode 10 maart tot en met 20 juni van:

- een zingend mannetje (veelal vanaf een hoge plaats zoals een dakgoot) of
- een paartje bij een potentiële nestplaats of
- balts, paring of ander gedrag waar uit geconcludeerd kan worden dat er nesten aanwezig moeten zijn.

Hiermee kan worden aangetoond dat er een nest aanwezig is, maar vaak zal de exacte nestlocatie niet bekend zijn.

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. De inventarisatie moet tijdens goede omstandigheden: weersomstandigheden, op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied), moment op de dag (tussen 2 uur na zonsopkomst en 2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend) en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Overigens kan het daadwerkelijke broeden van de huismus ook al in de eerste helft van maart of nog tot en met augustus plaatsvinden, maar het exacte moment is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden. "

Tabel 3. De omstandigheden tijdens de veldbezoeken voor huismussen

Datum	Tijd	Weer	Wind
11 april 2016	09.00u-09.40u	Zon, 11 °C	O 3
26 april 2016	09.05u-09.45u	Zon, 7 °C	NW 3

4.4 Uitwerking en rapportage

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in tabel 1 soorten en de tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet.

Voor de tabel 1 soorten geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie paragraaf 2.1).

Voor tabel 2 soorten, en bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting is het mogelijk om met een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode te werken. Als de beschreven maatregelen van een goedgekeurd gedragscode in acht worden genomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

De tabel 3 soorten zijn strikt beschermd. Indien er verbodsartikelen overtreden gaan worden is een ontheffing nodig. *Alle vleermuissoorten zijn tabel 3 soorten, waarbij de verblijfplaatsen jaarrond zijn beschermd. Ook de verblijfplaatsen van gierzwaluwen en huismussen zijn jaarrond beschermd.*

5. Resultaten

De werkzaamheden die uitgevoerd zullen worden kunnen effect hebben op beschermde soorten. Dit onderzoek is gericht op het voorkomen van beschermde dieren / verblijfplaatsen en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze soorten en hun functionele leefomgeving.

5.1 Vleermuizen

5.1.1 Kraamseizoen

Veldonderzoek

Op 28 mei 2016 is in de avonduren een bezoek gebracht aan het plangebied. Visueel en op het gehoor (batdetector) is getracht (in)vliegende en/of zwermdende vleermuizen waar te nemen. Er werd deze avond enkel boven de Hertog Arnoudstraat kort 1-2 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Uitvliegende vleermuizen of aanwijzingen van verblijfplaatsen zijn niet vastgesteld. Ook zijn er geen andere soorten vleermuizen gehoord of gezien.

In de ochtend van 4 juli werden geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Wel was er kort een gewone dwergvleermuis foeragerend aanwezig rond de kruising Graaf Ottostraat en Mauritsstraat, rond 22.30-22.40u, zonder aanwijzing van enige uitvliegplek binnen het plangebied.

Tijdens de gierzwaluwbezoeken in juni en juli zijn eveneens slechts enkele gewone dwergvleermuizen al foeragerend waargenomen (fig. 4).

5.1.2 Paarseizoen

Veldonderzoek

Tijdens de twee veldbezoeken is elke keer 1 paarterritorium vastgesteld op dezelfde locatie als tijdens het grootschalige onderzoek (Beltjeshof 3). Verder waren er weinig vleermuizen actief in de straat.

Figuur 4. Waarnemingen van vleermuizen.

5.2 Gierzwaluwen

Veldonderzoek

Op 2, 19 juni en 6 juli werden regelmatig cirkelende en gierende gierzwaluwen boven de Graaf Ottostraat de Munsterhof en Colijnstraat gezien. Er was enkel sprake van een in- en uitvliegende gierzwaluw in de gevelnok van Graaf Ottostraat 18.

Figuur 5. Waarnemingen van invliegende gierzwaluwen.

Effectenbeoordeling

Aangezien er zich gierzwaluwen ophouden in een van de gebouwen waar de ingreep zal plaatsvinden zal er een overtreding van de Flora- en faunawet voor vernietiging of verstering van vaste verblijfplaatsen (art. 11) optreden bij onderhavig initiatief. Een ontheffingsaanvraag is daarom aan de orde.

5.3 Huismussen

Veldonderzoek

Op beide ochtenden in april werden roepende huismusmannetjes aangetroffen in de dakgoten of op de daken van de **drie** volgende adressen: Graaf Ottostraat 28 (links), Hertog Arnoudstraat 2 (rechts) en 4 (achter). Ook in de omgeving werden roepende mannetjes gehoord en gezien. In figuur 6 en 7 zijn de waarnemingen weergegeven.

Ook werden op en bij enkele schoorstenen kauwtjes waargenomen. Soms met nestmateriaal in schoorstenen verdwijnend. Ze werden gezien op de schoorstenen van Beltjeshofstraat 5 en 17 en Graaf Ottostraat 4. Maar mogelijk zijn er meer aanwezig die op de momenten van bezoek in de schoorsteen of in de omgeving waren. Spreeuwen zijn niet waargenomen binnen het plangebied.

Figuur 6. Waarnemingen van huismussen 2016: geel eerste ronde, oranje tweede ronde en blauw definitieve verblijfplaats na interpretatie.

Effectenbeoordeling

Aangezien er zich huismussen ophouden onder dakpannen van enkele woningen zal er daar waar woningen gesloopt gaan worden sprake zijn van verstoring van jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen (Flora- en faunawet voor verblijfplaatsen (art. 11)). Een ontheffing voor dit artikel dient daarom te worden aangevraagd bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), begeleid door een maatregelenplan (mitigatieplan, reeds geschreven).

5.4 Resultaten 2014 en 2016

In 2014 is geheel Velp onderzocht op onderhavige soorten waarbij de volgende resultaten naar voren kwamen, op basis waarvan een ontheffingsaanvraag is gedaan. Ter vergelijking worden de resultaten uit 2016 op basis van een onderzoek binnen het plangebied weergegeven. Het aantal verblijfplaatsen van huismussen in de wijk is gelijk maar de locatie blijkt niet zo heel vast te zijn. Het beeld van de vleermuizen is hetzelfde, er zijn geen kolonies in de wijk aanwezig, wel een paarverblijf op precies dezelfde locatie als in 2014. Af en toe was er in 2016 een jagende gewone dwergvleermuis te zien / horen. De gierzwaluwen zitten vooral verderop in Velp. Zowel in 2014 als in 2016 bleken de dieren vooral te cirkelen boven de wijk ernaast. Het paartje dat in de Graaf Ottostraat blijkt te zitten was zeer stil op de locatie en vlogen heel stiekem in. Het is duidelijk een nestlocatie aan de rand van de populatie. Door het stille gedrag kan de locatie in 2014 gemist zijn, het zou ook een nieuwe nestlocatie kunnen zijn.

Figuur 7. Waarnemingen uit 2014 links, vergeleken met die uit 2016, rechts. Rood is paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis, geel is verblijfplaats huismus en blauw is verblijfplaats gierzwaluw.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

6.1 Vleermuizen

In het aan de ingreep onderhevige deel van het plangebied zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. In de paartijd van 2014 was er één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig op Beltjeshofstraat 3, in 2016 bleek dit beeld precies gelijk te zijn. Hiervoor zijn vier kraamkasten opgehangen in maart 2016 en zullen er vier inbouwkasten worden geplaatst in de nieuwbouw (type 1FR, Schwegler, zie projectplan).

6.2 Gierzwaluwen

In de onderzochte gebouwen is één gierzwaluwverblijfplaats aangetroffen in de gevelnok van Graaf Ottostraat nummer 18. Een medebeoordeling door RVO hiervan in de lopende ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet wordt bij deze verzocht. Deze aanvraag loopt namelijk op basis van het onderzoek uit 2014.

6.3 Huismussen

In de onderzochte woningen zijn drie (beschermde) verblijfplaatsen van de huismus aanwezig en wel op de volgende adressen: Graaf Ottostraat 28 (voorstaand links), Hertog Arnoudstraat 2 (rechts) en 4 (achter). Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is wat betreft huismussen daarmee aan de orde voor drie paartjes huismussen. Met de ontheffingsaanvraag is een mitigatieplan te meegezonden, waarin de voorgestelde maatregelen staan die schade aan de huismus moeten voorkomen. Zo zijn er o.a. zes tijdelijke verblijfplaatsen in de vorm van nestkasten opgehangen in de nabijheid van de te slopen woningen (Graaf Ottostraat, oostzijde, zie foto) en zullen er permanente alternatieve verblijfplaatsen in de nieuwbouw worden gemaakt, in de vorm van 1 pakket vogelvides (12 nesten).

6.4 Vervolgstappen

Er zijn conform het projectplan begin maart 2016 diverse kasten voor vleermuizen en huismussen opgehangen in de Graaf Ottostraat. Daarnaast zullen er gezien de recent ontdekte gierzwaluwverblijfplaats in de loop van 2016 nog vijf gierzwaluwkasten worden opgehangen binnen 150 meter van de Graaf Ottostraat 18. De nestlocatie zit aan de rand van een grotere populatie in de wijk ernaast zodat nieuwe kasten sneller geaccepteerd zullen worden. De sloop zal conform de planning plaatsvinden in begin mei 2017.

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van algemeen voorkomende broedvogels (waaronder spreeuw en kauw) in het plangebied is het advies de verwijdering van bomen en struiken, alsmede de sloop buiten het broedseizoen uit te voeren. Zekerheidshalve kan voor het broedseizoen de periode van 1 maart tot en met 15 augustus worden aangehouden.

Bronnen

Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Ekoza, 2014. Ecologisch onderzoek Velp (Gld). Onderzoeksrapport in opdracht van gemeente Rheden. Rapportnummer 14.031.
- Ekoza. 2015. Mitigatieplan en werkprotocol vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen, Beltjeshofstraat, Velp. In opdracht van Vivare. Rapportnummer 15.091.

Websites

- www.rijksoverheid.nl
- <https://maps.google.nl/>
- **Soortenstandaard gewone dwergvleermuis:**
<http://www.rvo.nl/sites/default/files/2015/04/20150415%20Gewone%20dwergvleermuis%20v1.0.pdf>
- **Soortenstandaard huismus:**
<http://www.rvo.nl/sites/default/files/2015/04/20150415%20Huisumus%20v1.0.pdf>
- **Soortenstandaard gierzwaluw:**
<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2015/04/2050415%20Gierzwaluw%20v1.0.pdf>
- **Ontheffingsaanvraag art. 75 Flora- en faunawet:**
<https://mijn.rvo.nl/flora-en-faunawet-bij-buitenwerkzaamheden?inheritRedirect=true>